

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Навчально-науковий інститут філософії та освітньої політики

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

(назва навчальної дисципліни)

Освітні, педагогічні науки

(назва освітньої програми)

Рік навчання 2024-2025, семестр I, II

Форма навчання (денна/вечірня, заочна)

Галузь знань

01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність

011 Освітні, педагогічні науки

(шифр, назва)

Освітній рівень

Третій (освітньо-науковий)

(доктор філософії PhD)

**Кафедра
та викладач**

Кафедра філософії

Викладач/викладачі: Гончаренко Катерина Сергіївна

Лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=ZOJCMToAAAAJ&hl=ru>

E-mail: (адреса корпоративної пошти викладача): k.s.honcharenko@udu.edu.ua

Лінк на курс в Moodle: <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=4823>

I. Основна мета/цілі навчання	<i>Ознайомлення майбутніх докторів філософії з фундаментальними та прикладними філософськими проблемами як теоретичної та практичної бази наукових досліджень, які існують в різних галузях сучасного наукового знання.</i>		
II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	<i>Навчальна дисципліна <u>обов'язкова</u> Цикл загальнонаукової підготовки</i>		
III. Обсяг навчальної дисципліни	<i>Форма навчання</i>	<i>Денна/вечірня</i>	<i>Заочна</i>
	<i>Кількість кредитів</i>	<i>4</i>	<i>4</i>
	<i>Загальна кількість годин</i>	<i>120</i>	<i>120</i>
	<i>Лекційні заняття</i>	<i>28</i>	<i>6</i>
	<i>Семінарські/практичні заняття</i>	<i>26</i>	<i>8</i>
	<i>Самостійна робота</i>	<i>66</i>	<i>106</i>
IV. Короткий зміст навчальної дисципліни	<i>Модуль 1. Фундаментальні філософські проблеми. (Модуль передбачає поглиблене вивчення глобальних проблем філософії та всебічного розуміння питань буття, пізнання, людини та її місця у світі. Вивчення тем спрямоване на розширення світогляду, поглиблення знань філософських концепцій, розвиток критичного мислення завдяки співставленню різних теорій та виражування</i>		

їх через контекст сьогодення, формування цілісного уявлення про взаємозв'язок різних систем, з'ясування природи людини, її місця в суспільстві, культурі тощо).

Тема 1. Ідентичність філософії як форми світогляду

Тема 2. Метафізика як розділ філософії

Тема 3. Альтернативи класичної діалектики. Нелінійне мислення

Тема 4. Загальні проблеми теорії пізнання та епістемології

Тема 5. Загальні проблеми праксеології

Модуль 2. Прикладні філософські проблеми. (Модуль передбачає пошук відповідей на конкретні питання, які виникають у сучасному науковому світі, суспільстві, різних сферах діяльності людини та є невіддільними від повсякдення. На відміну від фундаментальної філософії, яка досліджує загальні/абстрактні питання буття, пізнання, цінностей, прикладна складова філософії спрямована на застосування філософських принципів для вирішення конкретних проблем. В ході освоєння модулю передбачено: аналіз різних дилем, які наразі виникають в різних сферах життя (медицина, політика, технології тощо), опанування методів раціонального обґрунтування рішень, зважаючи на аргументи та потенційні загрози/наслідки, аналіз соціальних, політичних та культурних явищ з філософської точки зору, ефективне обговорення складних етичних питань та обстоювання точок зору, застосування інструментів філософії до вирішення реальних проблем. Задля реалізації практичної складової в ході вивчення тематики задіяно аналіз реальних кейсів, філософські дискусії, розбір проєктних напрацювань тощо).

Тема 1. Класична філософія природи (натурфілософія)

Тема 2. Філософія екології та біоетика

Тема 3. Класична та посткласична філософська антропологія

Тема 4. Філософія культури.

Тема 5. Традиційні проблеми соціальної філософії

Тема 6. Філософія освіти

Тема 7. Філософія техніки та штучного інтелекту

Тема 8. Філософія історії та футурологія

Тема 9. Філософія науки

Тема 10. Філософська методологія

Модуль 3. Філософські студії у контексті освітньої програми.

Тема 11. Філософські засади провідних сучасних педагогічних концепцій.

Тема 12. Переваги новітніх технологій в освіті та небезпеки, пов'язані з ними.

Тема 13. Філософія як засіб подолання негативних явищ в освітньому процесі.

Детальніша інформація про тематику дисципліни (види занять, теми практичних /семінарських занять, теми самостійної роботи, індивідуальні завдання та інші розміщено на курсі у Moodle: <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=4823>

V. Результати навчання

Інтегральна компетентність: Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері освіти та педагогіки в дослідницько-інноваційній і науково-педагогічній діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань і вдосконалення професійної практики; володіти методологією наукової та педагогічної

діяльності, здійснювати самостійне оригінальне дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, формування цілісного наукового світогляду, генерування нових ідей і розв'язання комплексних проблем.

ЗК 4. Здатність діяти на засадах академічної доброчесності, професійної етики та соціальної відповідальності, поважати права людини, різноманітність і рівні можливості

ФК 1. Здатність критично осмислювати теорії, концепції та закономірності розвитку освіти й педагогічної науки, здійснювати історико-педагогічний і порівняльно-педагогічний аналіз, визначати актуальні наукові проблеми в межах предметної області спеціальності.

ФК 2. Здатність планувати та здійснювати самостійне оригінальне педагогічне дослідження, обґрунтовувати його методологію, добирати й розробляти дослідницький інструментарій, аналізувати та інтерпретувати дані, визначати достовірність, наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів.

ПРН 1. Критично осмислювати філософські засади наукового пізнання, сучасні педагогічні теорії та концепції; здійснювати критичний аналіз, оцінювання і синтез нових та комплексних ідей у сфері освіти й педагогіки; застосовувати поняттєво-категоріальний апарат освітніх, педагогічних наук для пояснення освітніх явищ, виявлення суперечностей і формулювання наукових проблем.

ПРН 3. Ініціювати, планувати та реалізовувати самостійне оригінальне дослідження в межах предметної області спеціальності; розробляти його концепцію та програму, обґрунтовувати актуальність проблеми, визначати об'єкт, предмет, мету, завдання та дослідницькі питання або гіпотези; узгоджувати методологію, методи й етапи дослідження та обґрунтовано коригувати його перебіг з урахуванням отриманих результатів і виявлених обмежень, дотримуючись академічної доброчесності та дослідницької етики.

ПРН 7. Дотримуватися академічної доброчесності, дослідницької етики та прав інтелектуальної власності; забезпечувати належне цитування, прозорість дослідницьких процедур, захист даних і прав учасників дослідження; застосовувати принципи відкритої науки з урахуванням етичних та правових обмежень

VI. Порядок і критерії оцінювання

Поточний контроль: 1. Опрацювання матеріалів до практичних занять та участь в них: доповідь на занятті, участь в обговоренні теми шляхом постановки проблемних питань та дискусія, доповнення міркувань. (Відповіді на шести заняттях, кожне з яких передбачає максимальну оцінку 5 балів, в загальному підсумку може становити 30 балів).

2. Написання реферату з дисципліни. Виконується з теми, яка визначається на перетині проблематики курсу та теми дисертаційного дослідження здобувача освіти. Оцінка за реферат становить допуск до складання іспиту. (Максимальна оцінка за виконання реферату може становити 30 балів).

Підсумковий контроль здійснюється у формі усного іспиту (відповіді на 4 питання одного з 35 екзаменаційних білетів, з них 3 питання – теоретичні, одне – характеристика першоджерела).

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань

тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки. (Оцінку 5 балів здобувач може отримати у випадку системного розуміння теми, позицію обґрунтовує на основі різних джерел; висловлює інноваційну й оригінальну авторську позицію; оцінка 4 бали ставиться за комплексне розуміння теми, з наявними незначними огріхами в інтерпретації фактів, міркування обґрунтовує на основі освоєння декількох джерел, має авторську позицію та вміє логічно структурувати навчальний матеріал; оцінка 3 бали ставиться за базове розуміння теми, не оригінальну авторську позицію та її стисле розкриття під час представлення теми, алогічну структурування навчального матеріалу; 2-1 бали ставиться за поверхове розуміння теми, наявні значні фактичні помилки).

Під час виконання письмової роботи (реферат): повнота розкриття теми; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; дотримання вимог оформлення письмової роботи.

Перезарахування окремих тем або модулів дисципліни за умови підтвердження відповідних навчальних результатів, здобутих у межах неформальної освіти (курси, тренінги, семінари, сертифікати тощо): перезарахування здійснюється на підставі поданої документації, яка підтверджує зміст, тривалість і результати навчання, та після оцінки відповідності компетентностей викладачем курсу або уповноваженою комісією, відповідно до Положення про неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu-uchasnykiv-osvitnoho-protseesu-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>).

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно висловлюється з теми будь-якого рівня складності, аргументовано висловлює свої думки.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку; 0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу

Загальні правила під час занять: *взаємоповага; активна участь* у дискусіях та обговореннях; *вимкнення гаджетів* (під час онлайн-занять вимкнення звуку); *запис матеріалу:* можна записувати матеріал лекцій, але фотографувати екрани презентацій/схем/малюнків лише з дозволу викладача.

Дедлайни та умови для перескладання: *чіткі дедлайни:* всі завдання мають бути виконані та здані до зазначеного терміну (реферат); *обґрунтування пропусків;* *перескладання:* можливість перескладання зазвичай передбачається, але лише в усній формі (курс спрямований на високий розвиток комунікативних навичок, участь в дискусіях тощо).

Академічна доброчесність: *самостійна робота:* завдання мають виконуватися самостійно, в разі посилання на матеріали – цитування джерел; *плагіат є неприпустимим.*

	Зворотній зв'язок: викладач регулярно надає зворотній зв'язок в разі коректного звернення усталеними нормами – засобами (корпоративна електронна адреса). Індивідуальні консультації: при виникненні питань, здобувачі мають можливість звернутися до викладача за індивідуальною консультацією.
VIII. Основні інформаційні ресурси	<i>Зазначають кілька основних джерел (підручники, посібники, статті, монографії, інтернет-ресурси тощо) для вивчення навчальної дисципліни</i> Андрущенко В.П., Волинка Г.І. Мозгова Н.Г. та ін. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Навч. посібн. За ред. Г.І. Волинка. 3-є вид. Київ: Каравела. 2021. 368 с.; Аристотель. Метафізика. Пер. з давньогрецьк. О. Панича. Київ: Темпора. 2022. 848 с.; Лакс М. Метафізика. Сучасний вступний курс. 2-е вид. Київ: Дух і Літера. 2021. 608 с.; Краковецький О. Chat GPT, DALI, Midjourney: Як генеративний штучний інтелект змінює світ. Київ: Boock Chef. 2024. 190 с.; Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. Пер. з англ. Т. Сахно. Київ: Наш Формат. 2020. 192 с.; Мак Тагарт Дж. Е. Природа існування. Т. 1. Пер. з англ. Ю. Олійник. Київ: Темпора. 2022. 536 с.; Мак Тагарт Дж. Е. Природа існування. Т. 2. Пер. з англ. Ю. Олійник. Київ: Темпора. 2022. 912 с.; Мендовз Д. Мистецтво мислити системно. Розв'язання проблем від особистого до глобального масштабу. Пер. з англ. Ю. Шекет. Харків: Віват. 2024. 304 с.
<i>Обговорено та затверджено на засіданні кафедри <u>філософії</u> протокол №4 від 06 листопада 2024 р.</i>	
<i>Внесені зміни обговорено та затверджено на засіданні кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки протокол №2 від 10 вересня 2025 р.</i>	